

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Географічний факультет
Кафедра економічної і соціальної географії імені професора Олега Шаблія

Затверджено

на засіданні кафедри економічної
і соціальної географії
імені професора Олега Шаблія
географічного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 12 від 10 червня 2024 р.)

Завідувач кафедри доц. Гудзеляк І. І.

Силабус

з навчальної дисципліни вільного вибору
з циклу професійної і практичної підготовки
«Етнічна географія світу»,

що викладається для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія)

Львів 2024

Назва курсу	Етнічна географія світу
Адреса викладання курсу	вул. Дорошенка, 41, м. Львів, 79000 Географічний факультет, Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Географічний факультет, кафедра економічної і соціальної географії імені професора Олега Шаблія
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка Спеціальність 014 Середня освіта Предметна спеціальність: 014.07 Середня освіта (Географія)
Викладачі курсу	<i>Гудзеляк Ірина Іванівна</i> , кандидат географічних наук, доцент, завідувач кафедри економічної і соціальної географії імені професора Олега Шаблія
Контактна інформація викладачів	iryna.hudzelyak@lnu.edu.ua https://geography.lnu.edu.ua/employee/hudzelyak-iryna-ivanivna
Консультації по курсу відбуваються	Консультації у день проведення лекцій і практичних занять за попередньою домовленістю. м. Львів, вул. Дорошенка, 41, географічний факультет, ауд. 58. Також можливі он-лайн консультації через Microsoft Teams. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача
Сторінка курсу	https://geography.lnu.edu.ua/academics/bachelor/vybir-navchalnykh-dystsyplin/dvvs-magistry
Інформація про курс	Дисципліна «Етнічна географія світу» є вибірковою дисципліною циклу професійної та практичної підготовки магістрів з предметної спеціальності 014.07 Середня освіта (Географія) для освітньої програми Середня освіта (Географія), яка викладається в 2 семестрі в обсязі 3 кредити за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS
Коротка анотація курсу	Дисципліна спрямована на формування у студентів знань геопросторову організацію етнічної сфери, про етноси світу, окремих регіонів і країн, етнічні процеси, які відбуваються у різних суспільствах та чинники, які їх зумовлюють, етнополітичні процеси, методику навчання етнічної географії у середній школі.
Мета та цілі курсу	Мета курсу – оволодіти знаннями з етнічної географії, опанувати методи навчання етнічної географії у середній школі. Відповідно до освітньо-професійної програми, вивчення дисципліни сприяє набуттю здобувачами вищої освіти таких компетентностей: ЗК 1. Здатність застосування знання у практичних ситуаціях. ЗК 3. Здатність планувати та управляти освітньою діяльністю, забезпечувати та оцінювати якість виконуваних робіт. ЗК 6. Здатність розробляти та презентувати освітні проекти, управляти ними та мотивувати виконавців на досягнення спільної мети. ФК 8. Здатність до поглиблення знань і розуміння предметної області та професійної діяльності. ФК 11. Здатність до моделювання змісту навчання, формування в учнів ключових компетентностей та здійснення інтегрованого навчання. ПК 16. Здатність усвідомлювати та інтегрувати концептуальні природничо-географічні, суспільно-географічні, картографічні, психолого-педагогічні знання та навички. ПК 17. Здатність розв'язувати задачі у професійній діяльності з методики профільного навчання географії та позакласної роботи, спрямовані на формування у здобувачів освіти ключових і предметних географічних компетентностей, фахового світогляду. ПК 19. Здатність до поглиблення знань і вдосконалення предметної області природничої, антропогенної, суспільної географії, картографії та геоінформаційних технологій, методики навчання географії, що включають новітні наукові здобутки у сфері професійної діяльності, є основою для оригінального мислення, проведення досліджень та критичного осмислення професійних проблем. ПК 21. Здатність до здобуття спеціалізованих умінь та навичок розв'язання проблем сучасної географічної науки, педагогіки, психології, методики навчання географії, які необхідні для проведення наукових дослідження, провадження інновацій наукової та педагогічної діяльності.

Література для вивчення дисципліни	<ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Де Блій Г., Муллер П., Шаблій О.</i> Географія: світи, регіони, концепти / Переклад з англ., за редакцією і з співучастю О. Шаблія. – Київ: Либідь, 2004. 2. <i>Дністрянський М.С.</i> Етногеографія України: навч. посібник / М.С.Дністрянський. – Львів, 2008. 3. Загальна методика навчання географії: Підручник [з грифом МОН України] / О.М. Топузов, В.М. Самойленко, Л.П. Вішнікіна. К.: ДНВП «Картографія, 2012. 4. <i>Заставний Ф.Д.</i> Українські етнічні землі / Ф. Д. Заставний. – Львів: Світ, 1993. 5. <i>Заставний Ф.Д.</i> Українська діаспора (розселення українців у зарубіжних країнах). – Львів: Світ, 1991. 6. <i>Зінич В.Т.</i> Сучасні етнодемографічні процеси в Україні. – Київ: РВПС України НАН України, 2004. 7. Навчання географії: Понятійно-термінологічний словник [з грифом МОН України] / В.М. Самойленко, Я.Б. Олійник, Л.П. Вішнікіна, І.О. Діброва. К.: Ніка-Центр, 2014. 8. <i>Надольська В. В.</i> Загальна етнологія: понятійно-термінологічний апарат. навч. посіб. Луцьк: Вежа-друк, 2022. 9. <i>Самойленко В.М.</i> Дидактика географії: Монографія / В.М. Самойленко, О.М. Топузов, Л.П. Вішнікіна, І.О. Діброва. К.: Ніка-Центр, 2013. 10. <i>Тиводар М.</i> Етнологія: навч. посібник. –Львів: Світ, 2004. 11. <i>Утвенко В. В.</i> Етнологія: навч. посіб. Київ: ВД «Персонал», 2017. 12. <i>Хоптяр Ю. А.</i> Етнологія: навч. посібник. Кам'янець-Подільський: Медобори-2006, 2008. 13. <i>Цапок С.О.</i> Поліетнічна експозиція світу у фокусі сучасних демовідтворювальних та міграційних процесів: монографія – Львів: Апріорі, 2017. 14. <i>Юрій М. Ф.</i> Етнологія: навч. посібник. К., 2006.
Обсяг курсу (денна форма)	Всього – 90 год. Зокрема, 32 годин аудиторних занять, з них 16 годин лекцій, 16 годин практичних занять; 58 годин самостійної роботи
Очікувані результати навчання	<p>Очікувані результати навчання:</p> <p>ПРН 1. Демонструє вміння застосовувати знання з психології, педагогіки, фундаментальних і прикладних наук (відповідно до предметної спеціальності) у практичних ситуаціях здійснення освітньої діяльності, поглиблює знання з предметної області.</p> <p>ПРН 15. Розуміє концептуальні засади та основні теоретико-методологічні проблеми природничої, антропогенної, суспільної географії, картографії та геоінформаційних технологій, методики навчання географії та профільної географії на рівні новітніх наукових здобутків.</p> <p>ПРН 19. Обирає форми та методи організації освітнього процесу з орієнтацією на світовий і національний рівень, володіє вміннями працювати в глобальному інформаційному середовищі за фахом, підбирати спеціальну літературу та картографічні твори.</p> <p>ПРН 20. Демонструє володіння спеціалізованими вміннями та навичками розв'язання проблем сучасної географічної науки, педагогіки, психології, методики навчання географії, які є необхідними для проведення наукових досліджень, провадження інноваційної наукової та педагогічної діяльності.</p> <p>ПРН 21. Здійснює відбір, аналіз, представлення і поширення географічної інформації, використовуючи різноманітні письмові, усні та візуальні засоби, картографічні методи, інформаційно-комунікаційні технології.</p> <p>Після завершення цього курсу студент буде:</p> <p><i>знати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – теоретичні основи етнічної географії; – етнічну історію регіонів світу; – головні закономірності етнічних процесів у світі та Україні; – типи держав за етнічною структурою; – особливості етнотериторіальних процесів у різних країнах світу; – методику викладання етнічної географії у середній школі; <p><i>вміти:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – застосовувати методику навчання етнічної географії у професійній діяльності; – самостійного збирати інформацію про етнічні явища і процеси з різних джерел, аналізувати, узагальнювати та презентувати результати дослідження; – графічно візуалізувати статистичні дані та картографувати етнотериторіальні явища і процеси;

	– застосовувати отримані знання у підготовці та проведенні уроків та позакласних заходах
Ключові слова	Етнос, етнічні меншини, корінні народи, етнічна структура, етнотериторіальні процеси, метод навчання
Формат курсу	Очний
Теми	<ol style="list-style-type: none"> 1. Теоретичні основи «Етнічної географії світу». 2. Етноси Європи. 3. Етноси Америки. 4. Етноси Африки. 5. Етноси Західної, Центральної і Південної Азії. 6. Етноси Східної і Південно-Східної Азії. 7. Етноси Австралії і Океанії. 8. Етнічні процеси в Україні.
Підсумковий контроль, форма	Залік
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з географії та педагогіки
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Лекції з презентаціями, виконання практичних робіт, дискусія, усне і письмове опитування
Необхідне обладнання	Аудиторія, проектор, ноутбук, екран, доступ до інтернету, Office 365
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: - практичні роботи (8 занять): 56% семестрової оцінки, максимальна кількість балів – по 7 за виконану і захищену роботу; - участь в дискусіях на заняттях – 14% семестрової оцінки; - підсумкове письмове опитування: 30% семестрової оцінки, максимальна кількість балів – 30. Підсумкова максимальна кількість балів – 100. <i>Відвідування занять.</i> Обов'язкова присутність студентів на лекціях і практичних заняттях. <i>Політика щодо дедлайнів та перекладання.</i> Практичні роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Переписування письмового опитування відбувається лише за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). <i>Академічна доброчесність.</i> Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикавання джерел, списування будуть вважатися випадками академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в практичній роботі студента є підставою для її незарахування. Списування під час письмового опитування заборонено</p>
Питання до заліку	<p><i>Перелік орієнтовних питань для опитування:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Етнічна географія як наукова дисципліна. 2. Етнічна географія в системі суспільних наук. 3. Вивчення етногеографії світу у середній школі. 4. Джерела етнічної географії. 5. Поняття етносу. Головні ознаки етносу. 6. Наукові концепції етносу. 7. Лінгвістична класифікація етносів. 8. Етнічні меншини і корінні народи. 9. Етнічні процеси. 10. Поняття нації. Концепції нації. 11. Типи держав за етноструктурною ознакою. 12. Типи держав за етнотериторіальною ознакою. 13. Концепції етногенезу українців. 14. Українські етнічні землі. 15. Сучасний етнічний склад населення України. 16. Розселення етнічних меншин і корінних народів в Україні.

	<ul style="list-style-type: none"> 17. Історико-етнографічне районування України. 18. Етноси Північної Європи. 19. Етноси Західної Європи. 20. Етноси Південної Європи. 21. Етноси Східної Європи. 22. Етноси Північної Африки і Близького Сходу. 23. Етноси Африки на південь від Сахари. 24. Етноси Південної Азії. 25. Етноси Центральної Азії. 26. Етноси Східної і Південно-Східної Азії. 27. Етноси Америки. 28. Етноси Австралії і Океанії.
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу